

6.7. Slovani v Vzhodnih Alpah

6.7.1. Naselitev Slovanov

1. Kdaj so se Slovani naselili v Vzhodne alpe?

V 6. stoletju in sicer v dveh valovih – prvi od ok. 550 dalje, drugi od ok. 585 dalje

2. V katerih smereh je potekala poselitev Vzhodnih Alp?

iz SV in iz JV

3. Napiši približne meje slovanske poselitve v Vzhodnih alpah.

ZAHOD - Furlanija

SEVER - Donava

VZHOD - Panonija

JUG -

4. Ali se meje Republike Slovenije pokrivajo s slovansko naselitvijo Vzhodnih Alp?

NE.

Kakšno razliko opaziš?

5. katera območja so bila zanimiva za slovansko naselitev?

Predvsem nižini in območja, primerna za kmetijstvo.

6. Naštej tri posledice slovanske poselitve Vzhodnih alp za staroselce. Kako so le-ti vplivali na prišleke?

Staroselci so se v večini primerov umaknili na obalo in v višje predele. Počasi so se začeli stapljati s slovansko kulturo. Stik se kaže tudi v krajevnih imenih.

7. Napiši tri krajevna imena, ki so se ohranila iz predslovanskega obdobja na našem ozemlju.

Laško, Čedad, Kanin

K. V čem se je kazala strateška lega današnjega slovenskega prostora?

Imel je velik prometni pomen.

K. Kdaj in zakaj so se Slovani začeli razseljevati iz svoje prvotne domovine?

Razseljevati so se začeli v 6. stoletju zaradi želje po osvojitvi novih ozemelj

K. Kdaj in iz katerih smeri je potekalo naseljevanje Slovencev v Vzhodne Alpe?

Potekalo je v dveh valovih – iz SV okoli leta 550 in iz JV okoli leta 585.

K. Kje je bila severna meja naselitvenega prostora alpskih Slovanov?

Moravska

6.7.2 Kneževina Karantanija, Karantanija izgublja samostojnost

1. Kaj je vplivalo na nastanek Samove plemenske zveze?

Nastala je za obrambo pred Ogri oz. Avari.

2. Po Samovi smrti je plemenska zveza razpadla. Pojasni, zakaj je uspelo knezu Valuku obdržati samostojnost v enoti, za katero se je uveljavilo ime Karantanija?

Obdržali so se zaradi ugodne lege in zaščite v osrčju vzhodnih Alp.

3. Kje je bilo jedro in kje središče Karantanije?

JEDRO dolina zg. Mure in Drave

SREDIŠČE Gosposvetsko polje

4. Kakšen status je imelo večinsko prebivalstvo Karantanije? Zakaj se je kmalu pričel proces razslojevanja? Kdo so bili krščeniški?

Večino prebivalstva so sestvaljali svobodni člani vaških skupnosti, proces razslojevanja se je začel zaradi krepitve plemstva v vojaških sopadih. Krščeniški so bili staroselci.

5. Kaj je obsegala župa in kakšno funkcijo je imel župan?

Župa je obsegala več vasi, župan je načeloval župi

6. Kdo so bili kosezi, v čem je bila njihova posebnost in kako se je spreminjal njihov položaj?

Kosezi so bili oboroženi knezovi spremljevalci, za nagrado so dobili posest. Sodelovali so pri izbiranju in ustoličevanju novih knezov, kasneje so se deloma spremenili v plemstvo, deloma postali kmetje, imeli so večje pravice.

8. Opiši vlogo posameznih družbenih slojev pri ustoličevanju.

Podložniški sloj je knezu simbolično podelil oblast, knez se je pa izrekel, da bo dober vladar.

9. Razloži, zakaj je *Conversio Bagoariorum et Carantanorum* najpomembnejši vir za zgodovino Karantanije.

V njem neznani duhovnik govori o spreobrnjenju Karantancev v krščansko vero, ob tem pa opisuje tudi politični razvoj Karantanije.

10. Dogajanje v Karantaniji:

1. obrska nevarnost
2. knez Borut prosi za pomoč Bavarce
3. zmaga nad Obri okoli leta 743
4. bavarska oziroma frankovska nadoblast

11. Pojasni, kakšne posledice je imela za Karantance izguba politične samostojnosti.

Začeli so se vključevati v novo hierarhijo, nato pa so dokončno propadle oblike stare družbe. Začeli so se vključevati v gospodarski, politični in ideološki svet tedajega zahoda.

12. Imenuj drugo slovansko plemensko kneževino v Vzhodnih Alpah. Kdaj je morala priznati frankovsko naoblast?

Karnolici, 795-796

13. V katerem stoletju se je začelo pokristjanjevanje Karantancev?

V osmem.

14. Karantanska kneza, ki sta bila prva pokristjanjena:

Gorazd, Hotimir

15. Pokristjanjevanje Karantanije je najprej potekalo:
iz Salzburga

16. Kakšno funkcijo je opravljal Modest v karantaniji?

Posvetil je veliko cerkva.

Zakaj so bili Irski misionarji uspešnejši pri širjenju krščanstva?

Zato, ker niso zatirali starih navad, ampak so jim dajali krščansko vsebino, upoštevali so jezik ljudstva.

17. Opiši posledice frankovske metode pokristjanjevanja.

Upor ljudstva.

18. Kje je potekala meja med Oglejsko nadškofijo in Salzburškim patriarhatom in kdo je on njej odločil?

Potekala je po reki Dravi, o njej je odločil karel Veliki.

19.

Uporu Ljudevita Posavskega so se pridružili karantanski in **karniolški** Slovani. Premagani so bili leta **820**. Ta poraz je imel zanje osodne posledice, popolno izgubo **samostojnosti**. Domače kneze so zamenjali z bavarskimi grofi. Uvajati se začne **novi** fevdalni sistem.

20. Možje, povezani s Karantanijo si sledijo v časovnem zaporedju:

1. Samo
2. Valuk
3. Borut
4. Gorazd
5. Virgil

21. V kateri pisavi so bili napisani Brižinski spomeniki in kdaj so nastali?

PISAVA: Karolinška minuskula

ČAS: okrog leta 1000

22. Oceni zgodovinski pomen Karantanije za Slovence.

To je bil najstarejša politična tvorba v Vzhodnih Alpah.

K. Katera slovanska ljudstva je povezala Samova plemenska zveza?

Slovence, Čehe, Slovake...

K. Kaj se je v Karantaniji spremenilo, ko je prišla pod vpliv bavarske oz. frankovske države? Kneze so lahko volili le s privolitvijo frankov, imeli so težje pogoje za življenje.

K. Kaj je pokrivalo ime Karniola v zgodnjem srednjem veku?

Območje današnje Notranjske in deloma krasi.

K. Iz katerih centrov se je na slovensko ozemlje širilo krščanstvo?

Iz Ogleja, Salzburga, Freisinga, Innichena, Molzbicha

K. Kdo je Ljudevit Posavski? Kakšne so bile posledice njegovega upora?

To je karantanski knez, ki se je uprl Frankom. Posledica je bila popolna izguba karantanske samostojnosti.

6.7.3. Spodnja Panonija

1. Kakšen status je dobila Panonija po frankovskih vojnah z Avari? Koga so Franki postavili za upravitelja?

Dobila je status mejne Grofije, upravitelj je bil knez Pribin.

3. Razloži vsebinske spremembe, ki ji h je doživela Spodnja Panonija v času vladanja kneza Koclja v primerjavi z obdobjem njegovega očeta.

Z Velikomoravskim knezom Rastislavom se je povezal v upor proti frankom in dosegel kratkotrajno neodvisnost. Spodnja Panonija je postala središče slovanskega cerkvenega in kulturnega delovanja.

5. Kdo je vladal Spodnji Panoniji do prihoda Madžarov?

knez Kocelj

6. Madžari so po zavzetju Panonije pretrgali vez med:

zahodnimi in apskimi Slovani.

7. Časovna ureditev:

1. Konec Samove plemenske zveze

2. Vladavina kneza Boruta

3. Delovanje pokrajinskega škofa Modesta

4. Cerkevno – upravna razdelitev Karantanije

5. Upor Ljudevita Posavskega

6. Metodovo pokristjanjevanje v spodnji Panoniji

8. Dopolni tabelo! (središče, čas samostojnosti, knez, za pokristjanjevanje pomembni možje, oblika neodvisnosti)

KARANTANIJA	SPODNJA PANONIJA
Krnski grad	Blatni Kostel
8. stoletje	9. stoletje

Borut	Kocelj
Virgil, Modest	Ciril, Metod
delna neodvisnost	politična in cerkvena neodvisnost

9. Časovna preglednica:

7. stoletje: Samova plemenska zveza

8. stoletje: Frankovska oblast

9. stoletje: Spodnja Panonija

K. V čem je bil pomen Metodovega cerkveno – kulturnega delovanja v spodnji Panoniji?